

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(12:te årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

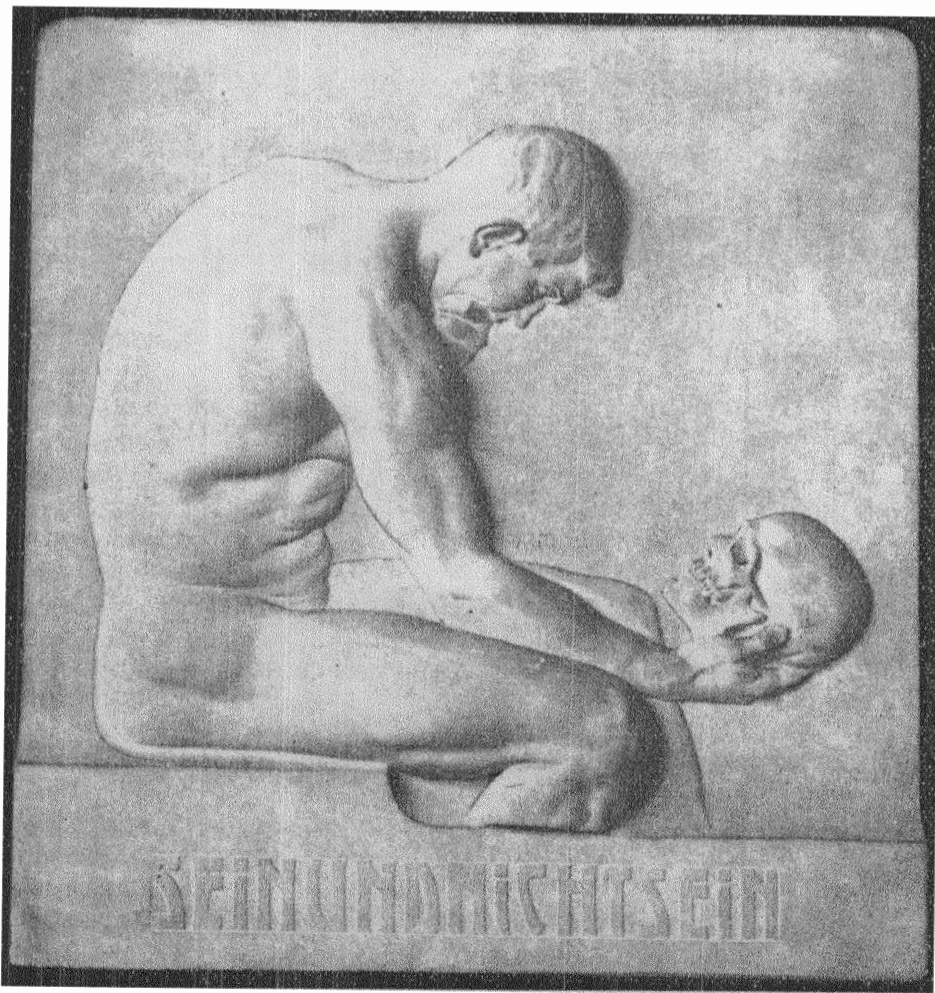
Stockholm 1917, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 1 A. Januari</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktion: ANNA LINDHAGEN. JULIA STRÖM-OLSSON.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1917</p>
----------------------------	--	---	---	-------------

SKALL FREDSDUVAN FÖRGÅS?

I över två år har världen gått sorgklädd. Vid det tredje årets inbrott ser det ut som om man skulle våga sätta det svaga hoppets lilla vita kant omkring doket — fredens färg. Skall den under detta kommande år lyckas få makt över den svarta, sorgens, olyckans, krigets färg?

Fullt så ovisst, som vid förra årsskiftet är väl icke läget; något närmare är säkert freden nu än då. Men en mörk sanning står också i detta nu klar för oss: blir det ej nu fred, då blir det en ännu mera förfärlig krigsföring. Man stelnar till inför tanken — då man tycker att man sett den yttersta domen, när man bevittnat människoandens definitiva förnedring och civilisationens ohjälpliga bankrutt inför 1914 års maktlära.

Hans Schaefer, Wien: "VARA OCH ICKE VARA".

världskrig! Så ungefär, om fredsduvan förgås, skall väl framtidsmusiken komma att låta. Och gud hjälpe dem som då är i saknad av musikalska anlag!

Den som byggt sina förhoppningar om fredens ernående på omöjligheten för Tyskland att längre kunna fortsätta, tar säkert miste. Utsvältningsskriget mot Tyskland lyckades icke. — Tysklands utsvältning av de i Belgien kvarvarande hade säkert större utsikter att sluta lyckligt, om ej Amerika kommit stödjande till! — Men vad det tyska folket genom detta ekonomiska krig fått lida, det veta ännu endast de själva. Därmed tiges det i

Nej, det finns mera att få se, det givs mera att genomlida — ni äro dårar och barn som tro, att detta var ett

de storordiga talen och högfärdiga latterna. — Och i de tyska tidningarna är det f. n. som bekant så trängt om ut-

Motioner.

Till Soc.-dem. Kvinnornas kongress i febr. ha följande motioner insänts. Av utrymmesskäl införes här endast de direkta förslagen. Motionerna i sin helhet sammanföras i ett motionshäfte:

Motion 1.

Sundsvalls kvinnoklubb hemställer att till klubbarnas förfogande ställas små i broschyrform utgivna, orienterande föredrag i olika frågor, lämpliga till inledning vid diskussionsaftnar, och anhåller därför,

att kongressen ville till behandling upptaga motionen och, vid eventuellt bifall till densamma, giva den blivande Centralstyrelsen i uppdrag att skyndsamt gå i författning om dess verkställande.

A m a n d a B e r g s t r ö m, ordf.
E l i n B e r g k v i s t, sekr.

rymmet, att sanningen inte får plats. För övrigt har man, där som här, fängelser för vissa medborgare!

Vad betyder sedan för dem, som makten ha, hotet om en "uppgörelsens dag" från ett junkerstyrt land, där junkrarna skurit sina dryga krigsvinster och haft fördel av vad som skett.

Det finns ett tyskt ordspråk, formulerat av en tysk, och som visst inte är äldre än 1848: Engelsen älskar friheten som sin lagvigda hustru, fransmannen som sin brud och tysken som sin gamla farmor!

Även om historien ej direkt motsäger sanningen i detta, så kan det dock synas hårt att tillämpa det på ett folk under krigscensur. Ty vi veta ej vad som försiggår bakom järnridån. Och, ännu mer, de veta mycket, mycket mindre än vi. Och vi ha ju redan kunnat skönja, att det inte längre lyckas stimulera den tyska folksjälen med den stora startlögnen om hotet mot Tysklands gränser. Vad man måste komma till är emellertid, att de som nu leda det tyska folkets öden hysa ett suveränt förakt för detta folks egna tankar i egen sak. Det tyska krigspartiet har sått vind och fått skörda storm — kanske inte bara utanför det egna rikets gränser. Vi hoppas i varje fall det. Ty på mer än något annat beror det kanske på det tyska folket, om vi skola få skriva in 1917 i vårt hjärta och i historien som det ljusa fredens år. Få hälsa dess gryende soluppgång som ett budskap att natten är slut. J. S.—O n.

Motion 2.

Stockholms tjänarinneförening föreslår:

Att kongressen måtte besluta att vid uppgörandet av agitationen i landsorten, försök göres att också direkt vända sig till tjänarinnorna med upplysning om deras människovärde, samt försöka väcka dem till eftertanke för sin egen kår och dess rättigheter.

Dels att vid den muntliga agitationen framhålla för tjänarinnorna deras skyldighet, liksom alla arbetarekvinnors, att vara organiserade, för att de skola ernå en bättre ställning i samhället.

S t o c k h o l m s T j ä n a r i n n e -
f ö r e n i n g.

Motion 3.

Oxelösunds kvinnoklubb:

Huru har verkställande utskottet tänkt sig agitationen i det politiska, då föredrag i dessa tider ställa sig dyrt för de enskilda klubbarna, och då dyrtiden tycks vara människans största intresse?

Huru skall en klubb erhålla lärrika diskussionsfrågor i politiska och sociala spörsmål, då medlemmarna äro okunniga men intresserade?

K a r i n N o r d s t r ö m.

Motion 4.

Eskilstuna kvinnoklubb motionerar om utgivande av brevkort som genom porträtt eller citat kunde göras agitatoriska och föreslår,

att kongressen ger styrelsen i uppdrag att taga frågan under utredning och, om det befinnes realiserbart, utgiva brevkort enligt ovanstående motivering.

I d a A d a m s s o n, ordf.
T h e r e s e O l s s o n, sekr.

Motion 5.

Stockholms södra kvinnoklubb:

För att befrämja ett kraftigt och planmässigt agitationsarbete bland kvinnorna hemställes till kongressen,

att den må besluta om att anordna en speciell kvinnovecka över hela landet samtidigt, och att tiden för densamma förläggas till hösten.

H u l d a R o o s, ordf.
S i g n e B e n g t s s o n, sekr.

Motion 6.

Fagerviksværkens kvinnoklubb föreslår angående Morgonbris' redigering:

Att kongressen beslutar uppdraga åt Centralstyrelsen att i intimt samarbete med kvinnoklubbarna så stärka tidningens ekonomi, att en särskild avdelning med starkt agitatoriskt innehåll kan inrättas.

H e l g a H o l m. S i r i N o r d q v i s t.
J u d i t W e n n g r e n.

Motion 7.

Karlshamns kvinnoklubb påvisar svårigheten för ekonomiskt dåligt situerade klubbar att sända representant till kongresserna och föreslår bildandet av en representationsfond genom

att klubbarna avsätta t. ex. 20 öre pr år och medlem till en dylik fond, vilken av Centralstyrelsen förvaltas och sedan vid kommande kongresser bidrag utbetalas till ombuden i form av reseersättning

A n n a O h l s s o n, ordf.
B e r n h a r d i n a B e n g t s s o n,
k o r r e s p. s e k r.

Motion 8.

Karlstads socialdemokratiska kvinnoklubb diskuterade den 15 nov. 1916 "Värdesättning av kvinnoarbetet i hemmen". Klubben beslöt vädja till kongressen,

att upptaga densamma till diskussion.

L o t t e n J o h a n s s o n, ordf.
S e l m a F r i m o d i g, sekr.

Motion 9.

Norrköpings kvinnoklubb. I tider då varje arbetarehustru med bekymmer går sin dag till mötes, då våra livsförnödenheter äro mångdubbelt dyrare än förr, se vi med harm huru rusdryckseländet ständigt tilltager. Genom påverkan från nykterhetsfolket har visserligen gjorts restriktioner, som dock hittills verkat negativt. Det enda som i dessa tider skulle kunna hindra att krogen tar brödet ur munnen på arbetarna och deras barn vore därför ett absolut rusdrycksförbud. Vi hemställa därför,

att kongressen ville göra ett uttalande i nämnda riktning samt tillställa detta vårt partis riksdagsgrupp till vad verkan det hav- kan.

A n n a G u s t a v s s o n, ordf.
S e l m a L u n d, sekr.

Motion 10.

Ronneby kvinnoklubb. "Kvinnorna och nykterhetsfrågan" har utgjort diskussionsämne såväl inom Blekinges som vid ett flertal andra kvinnoklubbars möten. Vi föreslå också att samma fråga upptages till behandling på kongressen.

Det är de socialdemokratiska kvinnornas plikt att mera än hittills som organisation slå vakt omkring nykterhetsarbetet, ett arbete som, fast oändligt betydelsefullt för hem och land, från våra egna led ofta ignoreras, t. o. m. motarbetas. Och då dessutom i dessa tider brödbiten inte ens tyckes räcka till åt arbetaren, ha vi minst av allt råd till att använda pengarna till sprit, varför även från vår kongress

en fordran om tillfälligt spritförbud bör tillställas regeringen.

R e b e c k a S v e n s s o n.
B e t t y A n d e r s s o n.

Motion 11.

Ronneby kvinnoklubb anser att på partiprogrammets tredje punkt, som hittills alldeles för litet beaktats av kvinnorna, bör hela vår uppmärksamhet inriktas och föreslår,

att kongressen upptager till behandling frågan "Arbetarekvinnan och militarismen", varvid uttalande bör göras dels:

1) fordran på omlagd svensk historieundervisning i våra folkskolor, där den gamla krigsglorian avskaffas och barnens tankar i stället inriktas på fredliga värn;

2) tillse att våra arbetarebarn icke ingå i eller deltaga i boyscout-rörelsen eller medverka vid s. k. fosterländska fester e. d., där krigets hjältar förhärligas;

3) ett kraftigare upplysningsarbete för att motarbeta den påtryckning, som militarismens oblyga tjänsteandar i form av värving utöva i synnerhet bland landsbygdens oreflekterande unga män;

4) hemställa till partiets riksdagsgrupp att beakta kvinnornas fredsvilja; att med alla medel söka förhindra ökning i militärutgifterna samt att kraftigare än hittills arbeta för successiv minskning av desamma ned till avvärning i enlighet med partiets program;

5) och dels att till övriga länders arbetarekvinnor hemställa att de i vad här, särskilt i punkterna 1) och 4, berörs, söka efter sin förmåga och sitt lands förhållanden energiskt verka.

Rebecka Svensson.

Betty Andersson.

Motion 12.

Från **Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb** har följande uttalande föreslagits kongressen för att tillställas partikongressen, men då kvinnokongressen sammanträder efter sedan partikongressen med all sannolikhet är avslutad har C. S. genom Morgonbris velat låta uttalandet komma till partikongressens kännedom.

Till soc.-dem. kvinnokongressen i Stockholm.

Härmed föreslås följande uttalande för att om möjligt i någon mån inverka på partikongressen:

Det har säkerligen inte undgått någon intelligent och tänkande människa, vilket ödesdigert inflytande rusdryckerna hava på mänskligheten i sin helhet, men på de sämst lottade i synnerhet. Alkoholens förlamande och förnedrande inflytande på såväl själ som kropp är det bästa vapen i händerna på dem, som ej önska eller vilja se en mer bildad och förädlad s. k. underklass, därför att den hindrar denna underklass i dess målmedvetna strävan mot människovärdets höjande.

Detta har nogsamman insetts av förutseende ledare inom småfolkets egen organisation, det socialdemokratiska partiet, där de såsom en mycket viktig programpunkt uppsatt bekämpandet av rusdryckerna tills de helt försvunnit från land och folk.

Otvivelaktigt har denna programpunkt varit en av de mest bärande och som ingett hundratusenden av vårt lands befolkning aktning för en folkrörelse med så höga ideal och mål för ögonen. Skulle den i någon mån svika detta stora mål, kommer den att förlora den solida grundval, varpå samhörighets- och broderskapsidén är uppbyggd, tillika med de förhoppningar som otaliga svaga och undertryckta varelser haft på den stora och vittomfattande folkrörelse.

Partivänner! Medkämpa i kampen för ljus och frihet! Edra kvinnor, vars hjärnor ej äro förslöade av alkoholbegär, vars hjärtan blöda för allt lidande och vars ögon skådat djupet av det elände alkoholen för med sig, rikta härmed en allvarlig vädjan till partikongressen att ej en hårsman pruta av på denna sant människovärdiga programpunkt.

Visen att ni viljen lyfta befrielsens fana högt över alla mindre viktiga intressen och visen er som ansvarskännande medlemmar i nutidens och framtidens mest ideella och humanitära rörelse.

Å Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubbs vägnar:

Therese Sjöberg, ordf.
Gertrud Lindberg, sekr.

Arvika.

En protest.

På klubbens senaste möte beslöts att uttala en skarp protest mot förslaget om borttagande av § 11 ur partiprogrammet.

Vi fråga: Är det också meningen att den satsen ur de allmänna grundsatserna för partiet även skall borttagas som heter: Avskaffa fattigdom och införa ett samhällsskick som öppnar vägarna för alla fram till frihet, bröd och självansvar? Äro icke rusdryckerna orsak till mycken fattigdom och elände och vilket självansvar har väl en drinkare?

Vi ha med glädje iakttagit att socialismen genom organisationerna i många fall omskapat sådana, som varit supiga och slarviga, till ordentliga och intelligenta människor. Så mycket bittrare blir vår misräkning om partiet nu skall vridas i motsatt riktning.

Vi anse som en skam att framstående socialdemokrater stå som verksamma medlemmar inom det s. k. supfrihetsförbundet, som har framförallt till uppgift att motarbeta de som de kalla fantastiska nykterhetsorganisationerna och deras arbete. Vi vilja påminna om, att mellan frihetsförbundet och nykterhetsarbetet stå dessa tusentals skövlade hem och olyckliga kvinnor och barn, dessa unga män, som dukat under för rusdrycksbegäret

och därför blivit samhällets vrak, dessa brottslingar, som fylla våra fängelser, alla tårar och lidanden, fattigdom och förtvivlan, som rusdryckerna varit orsak till.

Med allt detta för ögonen vilja vi uttala en ljungande protest mot att socialdemokrater ens tillhöra frihetsförbundet. Och vädja vi till den blivande partikongressen att stödja och uppmuntra nykterhetsarbetet inom partiet.

För Arvika soc.-dem. kvinnoklubb:

Lydja.

Med anledning av dessa uttalanden angående rusdrycksförbudets ingående i partiprogrammet anser red. det kan vara på sin plats att här anföra dels programkommissionens utlåtande, dels hr Brantings reservation. Programkommissionen säger:

"De vid 1914 års partikongress genom Malmö och Stockholms arbetarekommuner väckta enskilda motionerna (nr 24 och 26), yrka dels fullständigt strykande av punkt XI ur partiprogrammet, dels programpunktens revidering i huvudsakligt syfte att borttaga dess krav på "lagstadgat rusdrycksförbud". I samma yrkanden utmynna de till 1917 års partikongress av Malmö arbetarekommun och enskilda medlemmar av Stockholms arbetarekommun väckta motionerna. I sitt utlåtande till 1914 års partikongress yttrade partistyrelsen, att ingen som helst anledning till förändring av partiprogrammets punkt XI förelåg och hemställde om punktens bibehållande i nuvarande lydelse. Programkommissionen finner, att icke heller nu tillräckligt bärande skäl anförts för borttagande eller förändring av partiets 1911 fastslagna program i nykterhetsfrågan. Programkommissionen anser det vara så mycket mera befogat att vidhålla status quo som världskrigets erfarenhet mycket starkt i olika länder understrukit kravet på kraftiga lagstiftningsåtgärder fram mot lagstadgat rusdrycksförbud."

Hr Branting säger:

"Undertecknad har av händelserna inom partiet ifråga om nykterhetspunkten sedan 1914 ytterligare stärkts i min då till partistyrelsens protokoll uttalade mening, att som mål för partiets verksamhet bör sättas "allmän folknykterhet" och icke det "allmänna rusdrycksförbud", som mot min avvikande mening ditskrevs år 1911. Det måste efter min mening verka anstötligt att ett parti, som icke för medlemsskap kräver personlig absolutism och som faktiskt räknar bland sina medlemmar och sina valmän många tiotusental icke-absolutister, skall förpliktas på en punkt om absolut landsförbud, vilket väl under kris-situationer som vid krig eller storstrejk kan finnas anledning att temporärt tillgripa, men under mera normala förhållanden är åtminstone mycket omtvistligt hurvida det låter sig med framgång upprätthållas och som väl i alla händelser icke bör anlitas förr än mindre ytterliga åtgärder för att åstadkomma en tillfredsställande folknykterhet, långt bättre än de nuvarande, visat sig verkningslösa. Härav följer också, att jag icke kan tillmäta experimenter med totalförbud i nu krigförande länder avgörande vitsord."

En nyårshälsning från franska socialistiska kvinnor.

För Morgonbris.

Till våra svenska kamrater sändes vår innerligaste och broderligaste hälsning för år 1917.

Det är nu för tredje gången, som ett nytt år ingår i sorgslöjornas tecken och öppnar på nytt porten, som leder in till mysteriet och evigheten. Tusenden av våra systrar lida med hela sin själ såsom mödrar, makor, trolovade, såsom mödrar till sina barns barn. Det förskräckliga kriget har nedmejat de älskade varelser, som utgjorde deras glädje och deras livs ändamål. Hos oss i Frankrike är smärtan lugn, värdig, stilla. Vi hava velat freden och vårt brutalt ockuperade land har kunnat organisera ett enigt folk för att tillbakakasta ockupationen. Frankrike, som är ett land, där människo- och medborgarrätt härskar, kunde icke underkasta sig ett sådant hot mot dess oberoende och frihet. Vi försvara oss emot militarismen i dess förskräckligaste gestalt, men vi begråta, oaktat vi äro starka, våra vackra drömmar och våra älskade döda! Vi lida av den förfärliga tribut som vi måst giva Minotauros. Men skola vi låta oss uppslukas av odjuret? Frankrike förtjänar att man försvarar det, ty det har givit så mycket åt mänskligheten att det för mänskligheten själv skulle vara en förlust, om de franska idealen förmörkades. Fluctuat nec mergitur!* Revolutionens Frankrike kan icke gå förlorat och det skall bliva en välgörare mot det internationella broderskapet.

Vad mig själv angår, så tror jag av hela min själ och mer än någonsin, oaktat det närvarandes sorger, på detta broderskap tack vare Frankrike, som försvarar frihetens princip i denna gigantiska strid. Alla våra kamrater vid fronten strida för detta ideal utan hat och kunna icke underkasta sig vårt territoriums profanerande.

Och jag önskar Eder, mina systrar i Sverge, att få samma tro som jag på att det nya året skall medföra en morgonrodnad! Och jag ber Eder att älska det revolutionära Frankrike, som är en älskare till friheten. Jag ber Eder att tro på det vackra i en universell unionsideal och att vara övertygade om att vi vilja detta ideal. Och ni, som icke

* Vågorna gå högt, men vi skola icke förgås.

Alice Jouenne.

Ett internationellt brev till socialistiska kvinnor i de krigförande länderna.

Utsänt från holländska socialdemokratiska kvinnor i Amsterdam.

Kvinnor, systrar!

Nu då ordet om fredsunderhandling har blivit uttalat av en av de krigförande ländernas regeringar — huru argumenteringen och avsikterna till detta än må vara — och nu då Förenta staternas president har erbjudit att vara förmedlare av fredsunderhandling, känna vi som om vårt hjärta ville upphöra att slå i spänning huruvida folken skola gripa tillfället för att påskynda freden. All vår sympati och våra varmaste känslor sträcka sig mot kvinnorna i de krigförande länderna, med en brinnande önskan att all vilja, all energi, oaktat allt, samlar sig, på det att ett folkens hjärterop för freden skall höjas, vilket överröstade allt annat skall tvinga regeringarna att lyssna.

Red., som mottagit detta brev, är övertygad om att häri instämma de socialdemokratiska kvinnorna i Sverge tillfullo och har centralstyrelsen avsänt detsamma till franska, engelska och tyska kvinnor.

Till presidenten Wilsons fredsnot har centralstyrelsen i likhet med andra institutioner under juldagarna anslutit sig telegrafiskt.

hava känt krigets fasor, tänk på edra systrar i sorg och slutna leden för samma kamp som vi alltid hava fört.

Alice Jouenne.

Fred.

Den dystra dagen randades re'n,
timmarna smögo sig tunga —
i hjärtat ett bittert återsken,
i själen tankar tunga.

I trenne är snart förtvivlan rätt
och sorgen otaliga människor nått,
splittrat och hat och förödelse sätt.
Finns ej i mörkret en strimma,
gryr ej befrielsens timma?

Därute mötas med vreda ord
de herrar, som makten hava,
och människor drivas till kamp och
till mord,
att städer och länder begrava.
I trenne är snart mångtusende gett
sitt liv och tallösas elände sett,
mångtusende åter i tysihet bett
att slippa mörda och bränna,
ej längre förintelsen känna...

Det tog i min dörr. En tidning jag
fick.
jag såg på dess första sida.
Jag såg — det var blott ett ögonblick,
men tårarna runno strida
Jag såg blott ett ord, och det ordet
var fred,
jag böjde mitt huvud i stoftet ned
och mitt hjärta viskade: Bed!
Minuterna gled o tysta,
av fridens genier kyssta.

Ty en gång uttalat det ordet skall
inristas i världens hjärta.
Och stunda än fador likt vårflodens
svall
och stundar än död och smärta,
det ordet viskas från man och till man,
det talar om längtan, som aldrig för-
brann,
om hopp, som ingen förinta kan,
det ordet pånyttföder
en värld, som nu förblöder.

Men, heliga ord, som mänskorna glömt,
säg, skall du väl giva tillbaka
åt kuvade folk vad de längtat och
drömt:

ett land, ett hem, som försaka
de fått i år av förtvivlan och nöd.
I fiendeland blott fångsel och död
och hemmet en flamma röd...
De kunna sin rätt ej bevaka,
de arma, som nu försaka.

Gif rätt och giv fred, o nya år,
som nu gör ditt intåg i världen.
Ej helade bli alla blödande sår,
men sänkta de hotande svärden.
De orden stiga från tyngda bröst
som stormarnas brus från havet en
höst,
de bli till en världens stentorröst.
Flyg, ord, kring länderna vida!
Vi kunna ej längre bida.

ELSA COLLIN.

Nyårsdagen väl använd.

Svenska socialister ha protesterat mot belgiernas nya olyckor och tyskarnas nya förtryck — deportationerna.

Vår hälsning till belgierna, så lydande, har nu nått dem:

Deportationerna i massa från Belgien av arbetslösa män, som den senaste tiden ägt rum och särskilt drabbat landets redan förut så hårt hemsökta arbetarklass, ha upprört samvetena runt om i världen.

Belgiens arbetare ha både direkt och genom sina talesmän i Internationalen väddat till sina klassbröder i alla länder att söka genom trycket av en samlad världsupinion göra ett slut på detta barbari, som är en förbrytelse mot den mest elementära folkrätt och därtill mot given tro och loven. Denna väddjan har också vunnit genklang ej blott hos de mot Tyskland krigförande folken och hos de neutrala, utan även hos hela den tyska socialdemokratien.

Detta möte vet sig uttrycka en enig känsla hos Sveriges arbetande folk, då det förenar sin protest med de opinionsyttringar, som förut i olika länder framförts mot detta skriande missbruk av en inkräktares tillfälliga herravälde över ett undertryckt folk.

Då vår regering nyss gav sin anslutning till presidenten Wilsons initiativ i riktning mot en varaktig fred, erkände den sig uttryckligen ha förpliktelser ej blott mot eget folk, utan mot hela mänskligheten. Mötet vill uttrycka den förhoppning, att alldeles samma känsla av civiliserade staters gemensamma förpliktelse måtte förmå vår regering att också på lämpligt sätt förena sig med de föreställningar, som flera neutrala stater redan gjort i Berlin mot de belgiska deportationerna.

Mötet nedlägger slutligen sin protest mot alla de kränkningar av skilda nationers rätt och självständighet, som världskriget haft i följe, och manar arbetarna i alla länder att, samlade kring Internationals gemensamma grundlinjer för en rättvis och varaktig fred, var på sitt håll sätta in all sin kraft för snarast möjliga förverkligande av detta fredsprogram.

Belgiens arbetare, som riktat följande väddjan till svenska arbetare, hava icke gjort det förgäves.

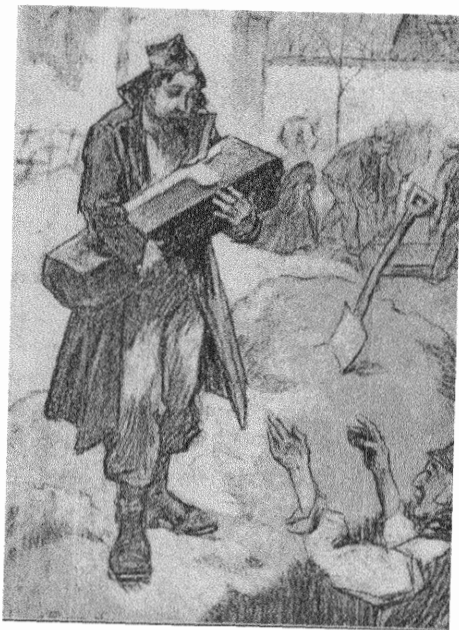
Nu kasta Belgiens arbetare sina blickar på de neutrala!

De fråga sig, om icke dessa nu skola resa sig mot ett dylikt brott mot mänskligheten och om icke deras samveten skola förmå dem att protestera energiskt.

Om man låter en sådan skamlig förbrytelse utan vidare ske, gör man sig icke då medskyldig till densamma? Belgiens arbetare fråga sig med oro, om de neutrala även denna gång skola två sina händer som Pontius Pilatus, under förebärande att det tyska förtalet icke stämmer med deras offers klagan.

Belgien, rättens martyr, frågar icke efter ord allenast, efter platoniska sympatiuttalanden!

Det begär handlingar.

LOUIS RAEMAEKERS: Detta är min lilla ToINETTE, skjuten som franktirör.

Skola de neutrala och deras ledande klasser tillåta, att detta fortsätter?

Skola de låta civilisationen falla till baka ända till de barbariska tider, då egaren bortförde de besegrade folkslagen i slaveri? Skola de tillåta, att ett civiliserat folks arbetarklass förintas?

Om de andra handla så, om världen än en gång skall få bevittna ett dylikt feghetens skådespel, må då åtminstone ni, arbetare, visa er som våra vänner och hjälpare.

Svenska arbetare!

Vi äro övertygade om att vår sak är eder. Om icke vi ropa ut det våld, som övergår oss, skulle ni en dag kunna förebrå oss detta, sägande: »Ni hade icke rätt att under tystnad och utan klagan lida ert martyrskap, det gällde för er att upprätthålla den heder, som ar oskiljaktig med arbetareklassens ställning. Om den civiliserade arbetande befolkningen i ett land drives i trälldom, så är hela världens arbetareklass i fara. Det är ett fruktansvärt prejudikat, som givits. Vi skulle aldrig ha tillåtit, att ett dylikt övervåld hade begåtts. Den moderna arbetareklassen har höjt sig ur slaveri och får aldrig sjunka tillbaka dit igen!»

Bröder!

Vi tycka oss höra de ord, som skola tillkännagiva vår räddning. Ni äro talrika, ni äro mäktiga och ni äro energiska. Arbetarna äro de enda i världen, som kunna hindra, att ett helt lands arbetarklass åter försjunkas i slaveri. Ur djupet av vår olycka räkna vi på er!

Handlen!

Vad oss angår, även om våldet skulle lyckas att för ett ögonblick tvinga våra kroppar i trälldom, skola aldrig våra själar böja sig därunder.

Och vi tillägga: Vilken tortyr vi än utsättas för, vilja vi ingen fred annat än med vårt lands oberoende och rättvisans triumf!

Belgiens arbetare.

Litteratur.

Ellen Keys "En djupare syn på livet". Albert Bonniers förlag.

Ellen Key påpekar här, vad som ju är den enda hållbara ståndpunkten, hurusom vår opposition bör gälla allt förtryck, å vilken sida hos de krigförande det än utövas. Hon fördömer Tysklands och Rysslands våldstaktik. Hon påminner även om att problemen om Irland och Indien ännu ej äro lösta. Hon utvecklar den åsikten, vilken ju också är den enda hållbara, att hetset till hat, å vilken sida det än sker, är förkastligt.

Detta samlingsverk om krigsföreteelserna och 1914 års idéer har sitt stora intresse att förvärva, icke blott därför att det är en bok av Ellen Key, utan också emedan det utgör en historisk översikt av värde över tankeriktningarna under kriget.

Icke minst är boken givande för de synpunkters skull, som här framläggas om politik och samhällsliv i allmänhet samt den omvälvning, som framförallt är av nöden genom individens fördjupning. Hon får här anledning tala om vad jag skulle vilja kalla både en utvidgning och en inskränkning av frihetsbegreppet.

Slakten Jerneploogs framgång av Elin Vägner. Albert Bonnier.

Detta är också en bok om 1914 års idéer. Handlingen är förlagd till en länsresidensstad i Sverge. Med en talang, som utmärker Elin Vagners sätt att skildra vanliga vardagliga förhållanden, åskåda vi här livligt kampen mellan de som representera 1914 års idéer med landshövdingen i spetsen och de som företråda det nyktra förståndet, det förstånd som icke kan lära sig förstå krigets välsignelser. Huvudrepresentanten för denna riktning är en duglig och praktisk affärskvinna, vilken utom sin opposition mot tesen "försvaret främst", kämpar för sociala reformer i det lilla samhället samt för kvinnosak.

Denna bok måste i hög grad roa var och en som icke fordrar de starka scenerna för att en bok skall vara intressant, men vet att uppskatta det verklighetstrogna återgivandet, de satiriska anmärkningarna, de slående jämförelserna. Den tragik, som vilar över några av de öden, som skildras i boken, finns där tydligt, men den framträder stilla och ordknapp.

A. L.

Ett tack

bringas härmed till Morgonbris' kommissionärer för det gångna årets arbete med förhoppning om ett lika välvilligt och oförtrutet arbete för tidningens spridning även under kommande år

Morgonbris och ett nytt år.

Ett nytt år och en ny årgång av Morgonbris till de övriga! Ett nytt år och stora landvinningar under det gångna för Morgonbris att anteckna! Så borde det alltid kunna få heta i vår nyårshälsning. Ty så länge det finns stora, viktiga och speciella kvinnofrågor att dryfta och lösa, så länge finns det uppgift för en tidning som Morgonbris. Och även jordmän, vilja vi hoppas. Att marken är hårdarbetad veta vi alla. Men så har det alltid varit, när det gällt en ny idé, en ny sanning, som krävt rotfäste. Må vissheten härom ge oss det mod och den ut hållighet vi behöva.

För att om möjligt något underlätta inarbetandet av vår tidning bland en större läsekrets av kvinnor kommer Morgonbris här efter — på mångas begäran — att upplåta fyra sidor av sitt innehåll, i form av ett B-nummer, till dels lättlästa litterära bidrag, såsom följetong m. m., dels artiklar och notiser, som mera intimt beröra kvinnorna och hemmet, såsom klädsömmad, husliga råd o. dyl. Det är ett litet försök Morgonbris vill pröva; hoppas att tidningens läsare skola flitigt bidra att fylla denna lilla bilaga med goda råd och rön om allting!

Till sist — först och sist — gör allt för att få Morgonbris läst och spridd!

Anna Johansson

har nu inträtt i Stockholms stadsfullmäktige. Hon har efterträtt en manlig partivän, som till följd av flyttning måst avsäga sig uppdraget.

Anna Johansson har en lång följd av år verkat inom arbetarerörelsen och nedlagt ett betydande arbete inom Bryggeriarbetareförbundets kvinnliga avd., som hon tillhört sedan 1897 och vars ordf. hon varit en 12 å 13 år. Hon är även medlem av Bryggeriarbetareförbundets styrelse.

Kooperationen har i Anna Johansson en varm anhängare och hon är även Kvinnogillesförbundets ordf.

Under kristiden har hon energiskt arbetat för att arbetarehustrurna skulle tilldelas mesta möjliga upplysning i hushållsproblemen och förden skull organiserat och lett flera dyrtidskurser med icke mindre än 62 demonstrationsaftnar i matlagning och konservering, vilka kurser mycket livligt omfattats av kvinnorna.

Höstterminen i skolan börjar i augusti månad och fortsätter till, låt oss säga, den 15 dec.

Antingen blir lärarinnan fullständig fånge i fyra månader eller får hon inte vara harhjärtad.

Skolan slutar på e. m. vid tretiden och då är det mörkt. Att då se den sista av barnen gå och så veta, att nu är jag alldeles ensam till i morgon, då barnen komma åter!

Eller om hon beslutar sig för att gå bort någonstans och nödgas återvända ensam hem?

Jag vet precis hur det känns.

Skolan ligger på en höjd omgiven av oändligt långa åkrar och gården. Det är kväll och svart som i en säck. Jag är på hemväg från en konsert i Skara. Ju närmare skolan jag kommer dess ängsligare blir jag och dess mer saktas farten. Det är inte ofta jag annars går bort, men i kväll har jag fallit för längtan efter någon förströelse i ensamheten. Men väl på hemväg lovar jag Gud ett löfte att aldrig gå på konsert eller utom skolan en kväll till.

Ur de djupa diken, som kanta vägen på båda sidor, tycker jag gång på gång att någon reser sig upp och förföljer mig och jag vågar inte vända mig om och se efter.

Äntligen har jag nått grinden till inhägnaden kring skolan, men just vid grinden är, inne på gården ett buskage och vore någon gömd där och ville mig något illa vore jag hopplöst prisgiven åt hans godtycke. Ingen människa skulle höra om jag också ropade av alla krafter.

Äntligen når jag ingångsdörren och läser med skälvande fingrar upp låset och går hastigt in, men stannar en lång stund vid dörren för att lyssna efter ljud, inifrån eller utifrån mörkret.

Väl inne är min enda granne en stor skolsal, med gapande svarta fönster, som jag inte skulle våga inträda i efter mörkrets inbrott.

Spökrädsla, säger någon. Ja bevars, på dagen kunde jag skrattat åt mig själv, för att jag, som är ett äkta skogens barn, född och fostrad bland skogens träd, buskar och levande varelser, kunde vara så dum och vara rädd för att det var mörkt.

Men det kan inte hjälpas, man rör inte för att man är ängslig för faror man ej kan se.

Hade man gjort ett par liknande promenader blev man vackert hemma sedan, rätt så lång man tyckte kvällen blev.

Vad skall och bör då göras för att ej lärarinnan skall känna sig som fånge?

Enligt mitt förmenande är det enda möjliga, att de skolhus, som nu byggas, läggas så nära andra människoboningar som möjligt. Eller där så ej kan ske, liksom i de redan nu befintliga, lärarinnan gives tillfälle att bo utom skolan. Det bör ju ej vara svårare för henne än för barnen att taga en promenad morgon och afton.

Skydd åt ensamboende lärarinnor.

Denna fråga har på sista tiden, på grund av nyligen timade våldsdåd, blivit högaktuell. Den har skrivits om i pressen och åtgärder till skydd ha diskuterats, både föreningsvis och mellan enskilda. Bland åtgärder ha föreslagits en hel del, som var för sig eller gemensamt kunna vara mer eller mindre bra, men enligt mitt förmenande inte något verkligt effektivt skydd och som under nuvarande förhållanden blott kunna bli palliativ.

Att exempelvis två rum skulle ställas till lärarinnans disposition, så att ett kunde hyras ut, och lärarinnan sålunda slippa att känna sig ensam är ju ett bra förslag, försävida skolan ligger någorlunda i närheten av människoboningar, ty varken ortens sömmerska eller jordemoder, eller annan person, som är beroende av sitt arbete, lär vilja bo ocentralt.

Inte heller lär det vara så lätt överkomligt för en fattig lärarinna, att ha någon släkting boende hos sig.

Inrättande av telefon, eventuellt ringledning, till närmaste granne kan ju också duga, men förhållandet blir här enahanda.

Sker ett överfall mitt i natten lär det nog inte bli så lätt att komma åt telefon och ligger skolhuset fem kilometer från närmaste människoboning hinner lärarinnan bli mördad innan folk hinna till platsen.

Däremot äro säkra lås och fönsterluckor, att skruva till inifrån, vida säkrare och utgöra nog ett verkligt skydd.

Men tänk nu på alla dessa stackars flickor, som äro födda i staden, med dess om kvällarna ljusa gator, och sålunda inte alls vana att vandra i mörker, som landsbygdens folk. En sådan stadsflicka, som olyckligtvis måste söka sig ut till en skola på landet, som ligger låt oss säga fem kilometer, alltså en halv mil, från närmaste granne. (Många skolor i vårt land ligga verkligen så långt från andra boningar.)

Helen Ankersmit

är namnet på den holländska partikamarat, som är internationell korresponderande sekreterare i Holland mellan socialdemokratiska kvinnor. Hon är synnerligen energisk i sitt arbete. Hon har deltagit i den märkliga socialistiska kvinnokongressen i Bern 1914 och står Klara Zetkin mycket nära. A. Lindhagen, som träffade henne i Holland våren 1915, har nyligen erhållit ett personligt brev från henne, varur kan anföras följande. Hon skriver, att hon är mycket radikal i militärfrågan och ansåg att socialisterna icke bort rösta för beviljandet av krediten för mobiliseringen i Holland vid krigets utbrott. Hon säger, att hon icke kan se denna fråga annat än i Internationalens tecken, men hon tillägger, att det icke är många socialistiska kvinnor i Holland, som äro av hennes mening att man bort vägra mobiliseringskrediten. Hon säger däremot, att Klara Zetkin är alldeles av hennes mening, icke blott vad angår tyskarna eller engelsmännen, utan också att de franska socialisterna bort uppresa sig mot sina borgerliga och icke bort försvara deras fädernesland.

Det är ovärdigt för att inte säga rent av brottsligt av en kommun att nödga en ensam kvinna, i många fall helt unga flickor, som fått sig det ansvarsfulla och i många fall både trötande och otacksamma värvet förelagt, att modernisera och fostra det uppväxande släktet, att bo ensam och avskild från människor.

Den enda möjliga och den enda säkra åtgärden, både för att förhindra våldsdåd och att giva lärarinnan möjlighet till umgänge med människor, är att bereda bostad åt lärarinnan utom skolan, där skolan ej ligger tillräckligt nära grannar.

Den statistik, som uppgjorts över antalet sinnessjuka lärarinnor, nämner något om att deras sinnessjukdom till stor del skulle bero på undernäring och det tvivlar jag inte ett ögonblick på, med den ynkliga lön, som isynnerhet småskollärarinnor har.

Men jag undrar likvisst om vi inte till stor del få ge denna förfärliga ensamhet, och i många fall verkliga skräckkänsla, skulden.

Det är ju inte möjligt annat än att den som sitter ensam jämt och ständigt med sina egna, inte alltid så glada tankar som enda sällskap, skall bli svärmodig och tungsint.

A m a n d a F r ö s e l l.

Dyrtidskongressen.

Som vi alla veta har i Stockholm under dagarna 27—30 dec. hållits en dyrtidskongress. Ombud hade sänts från så gott som hela landet, representerande olika organisationer och politiska såväl som fackliga och rena konsumentintressen, till ett antal av bortåt 500, däribland ett tiotal kvinnor, vilka dock utgjorde en försvinnande del och detta på en kongress, som huvudsakligast bort utgöras av kvinnor.

De olika frågor och problem, som behandlades, belystes sakkunnigt för att inte säga rent vetenskapligt och på ett utomordentligt lättfattligt sätt av därtill särskilt lämpliga män.

Debatten, som följde på de olika föredragen, hölls på en jämförelsevis hög nivå. Utom första dagens generaldebatt, som tenderade ett ständigt sjunkande och ingav vid dagens slut ett visst missmod. Men som sagt dagarna efter voro betydligt mycket bättre.

I regel voro kvinnorna rätt tystlåtna, till stor del beroende därpå, att streck sattes på talarelistan omedelbart sedan debatterna tagit sin början, så att den som tänkte yttra sig måste genast efter föredraget anmäla sig för debatt.

Som en röd tråd genom debatterna i olika frågor gick tanken och fordran på att i olika kommissioner och nämnder få konsumenternas intressen företrädda, men när i kongressens elfte timma ett uttalande i frågan om "De statliga kristidsorganisationernas organisation" skulle antagas och vi kvinnor begärde att där skulle inryckas en punkt om att såväl i livsmedels- och folkhushållningskommissioner som i de olika nämnderna en kvinna skulle tillsättas, då grepos männen av ett stilla ursinne över en så exempellös oförsynthet och det var först efter dubbla vöteringar och med mycken liten majoritet punkten bifölls.

Det känns hårt att behöva ge rum, om än aldrig så litet.

Det skulle taga alldeles för mycket av tidningens utrymme, om ett ordentligt referat skulle skrivas. Dessutom har dagspressen, till vilken vi hänvisa, utförligt refererat förhandlingarna.

Totalintrycket av kongressen blev i det stora hela gott, och vi äro övertygade därom, att om de riktlinjer, som utformades, av vederbörande beaktas och följas, kommer konferensen att ha utfört ett arbete till gagn inte endast för dagen utan för tider framåt, såväl för producent- som konsumentintresse.

Och framförallt, om dåliga tider åter skulle hemsöka oss, stodo vi säkert bättre rustade att möta dem.

A m a n d a F r ö s e l l.

Prenumerera på **MORGONBRIS** genom posten.

Helt år **1: 20.**

Meddelande från Centralstyrelsen.

C. S. har vid sitt senaste sammanträde beslutat, att socialdemokratiska kvinnokongressen skall avhållas söndagen den 25 och måndagen den 26 februari 1917.

Till samtliga klubbar ha utsänts nya rapportblanketter.

C. S. anhåller att dessa ifyllas och insändas omedelbart eller senast till den 15 jan. 1917. Detta är nödvändigt för att C. S. inför kongressen skall kunna framlägga en fullständig och tillförlitlig tablå över klubbarnas ställning.

Då det är många klubbar, som försummat rapporteringen för 1916 och först under de sista veckorna insänt de efterlysta rapporterna, anhålles väilgast att dessa ej nu låta udda vara jämt, utan ändock insända ny.

Rapporterna måste för varje år finnas i arkivet!

Denna gång gäller det kongressen.

Bort med den militaristiska agitationen bland barnen!

Från Eskilstuna kvinnoklubb har C. S. mottagit följande. Insänt som en diskussionsfråga till kongressen anser C. S. det även lämpligt att upptagas till diskussion inom klubbarna. På samma gång erinras om att denna fråga förr varit uppe till diskussion, ehuru då ej fullföljd.

Något som i högsta grad verkar motbjudande på varje något klarseende familjefader eller mor, är att de, då de skola köpa mössor åt sina barn, inte kunna bli kvitt alla de många namn på krigsfartyg, regementen, kungliga personligheter etc., som i blänkande bokstäver prunka på mössbanden. Som exempel kan nämnas sådana namn som Kungliga kustartilleriet, Kungl. Flottan samt namn på pansarbåtar o. s. v. i all oändlighet. Det är förvånande att ingen opinion mot denna rent militaristiska propaganda på barnamössor förr kommit till uttryck, ty ett faktum är, att då åt barnen köpes en mössa, så finnes ingen annan utväg många gånger än att finna sig i galenskapen och taga det som finnes. Ettdera skulle man vända sig till mössfabrikerna och begära en ändring i berörda avseende eller också gå i författning om att anskaffa lösa band med någon annan text. Såsom lämpligt på sådana band kan ju tänkas en hel del mera tilltalande saker än de militaristiska namnen. Varför inte exempelvis ha olika slag av djur, blommor, en sol i strålar, stjärnor etc., och om nödvändigtvis någon text behövs ta sådan som är vackrare, t. ex., för att gå till sagorna, Tomten, Prinsessan Snövit, Svanevit, Rosenalfen, Lilla Rödluvan och dylikt eller text med någon bitanke, som

ALLMÄNNA SPARBANKEN i Stockholm

Vasagatan 44, 1 tr.

Öppet kl. 1/2 10—3 och 6—8 e. m.

Fred, Frihet, Framtiden tillhör de unga eller dylikt.

Vi vilja föreslå:

att kongressen ger sin styrelse i uppdrag att taga frågan under behandling och, om det icke låter sig göra att påverka mössfabrikanterna, göra en framställning till kooperativa syfabriken Linnéa om dennas bistånd i kampen mot de militaristiska banden på så sätt, att den om möjligt tillverkade band med lämplig text eller dylikt att genom klubbarna säljas i landet.

Ida Adamsson, ordf.
Theres Olsson, sekr.

Hur botas kräftsjukdom?

Svaret på denna fråga lämnas i en längre välskriven artikel i

Folkkalendern 1917

av med. doktor Runar C. Ohman.

Folkkalendern

innehåller dessutom ett stort antal välskrivna artiklar i skilda ämnen, kassabok, almanacka, anteckningsblad för varje dag, ficka för förvaring av brev, pennhylsa m. m.

Folkkalendern

är en för alla outhärlig och oöverträffad handbok, som icke nog kan rekommenderas

En folkets almanacka och kalender.

Folkkalendern 1917
är nu utkommen.

Erhålles i rikets alla boklädor, genom våra kommissionärer och direkt från FRAMS FÖRLAG, Torsgatan 10, Stockholm.

PRIS: Bunden i snyggt klot-band 1: 50, häftad 1 kr.

Arbetareringens Bank

Grundad 1883.

Kornhamnstorg 61.
Fastighetsavdelningen: Förmedlar köp och försäljning av fastigheter.

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

En synnerligen fördelaktig almanacka för 1917 föreligger nu i Folkkalendern. Denna innehåller, förutom en hel del upplysande och förträffliga artiklar, fullständig almanacka, dagboksblad för anteckningar, kassabok, de flesta för småfolket nödiga statistiska uppgifter m. m. Priset för den över 200 sidor starka kalendern är: den bundna upplagan 1: 50 och för den häftade 1 kr.

Kooperativa försäkringsanstalterna bevilja försäkringar

FOLKET

(Av k. maj:t sanktionerad 11 dec. 1914.)
liv-försäkring

SAMARBETE

brand-försäkring
på bästa villkor. Ombud antagas.

Till hemmets trevnad

bidrager i hög grad att metallföremålen äro putsade och skinande. Intet metallputsmedel kan jämföras med »Röda Björn». Blankar snabbt och varaktigt samt skonar händerna. 25 öre pr burk.

Vet Ni vad han gjorde?

Jo, han tvättade det svåra såret med utspädd Lazarol. Se'n lade han på Lazarin-salva och förband det med linne. Inom en vecka var det läkt.

Agitera

för MORGONBRIS, din EGEN tidning!

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse:

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)

avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m.

Styrelsen.

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4,30 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus.

Styrelsen.

Malmbergets soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte andra och sista måndagen i varje månad.

Nya medlemmar hälsas välkomna.

Styrelsen.

Åhus soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ord. möte 2:dra måndagen i månaden kl. 1/2 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Det modernaste

NÄRINGS PREPARATET

På grund av sin sammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, välsmakande, föredragas väl av alla, tages med förtjusning av barnen.

Flytande
pr flaska kr. 1: 85

Gynna detta svenska preparat!

Erhålles genom alla apotek, å droghandel, samt från

AKTIEBOLAGET GIGANTOS

141 14 RIKS

STOCKHOLM K.

RIKS 141 14

Förordas av läkare för användning vid alla handa svaghetstillstånd rachitis, blodbrist, magsjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Med kalk, pulver
pr burk kr. 3: 50

Hur skola vi kläda oss?

Hur vi skola kläda oss är alltid ett spörsmål, som är aktuellt för oss damer såväl för rik som fattig och hos gammal som ung. Kläderna äro ej blott till för att skydda vår kropp mot temperaturväxlingar och för hygieniskt ändamål, utan även för att göra vår yttre människa så tilltalande som möjligt. Att kläda sig väl och praktiskt är en svår konst, ty man har så mycket att taga hänsyn till. Först måste vi alltid rådfråga vår ekonomi, hur mycket den vill offra till vår klädedräkt, och därefter vad vi behöva för olika slag av kläder för att på den plats, som vi intaga i samhället, alltid till vår yttre människa kunna uppträda på ett värdigt sätt. Det finns knappast något, som verkar så moraliskt nedtryckande som att bland människor vara tvungen uppträda antingen för sjaskigt klädd eller för fint för tillfället. Därför måste den, som ej kan lägga ned mer än en liten summa på sina kläder, alltid med största omsorg välja både tyg och modeller. För den bättre lottade spelar detta ej så stor roll. Ofta ser man också en ställfull originalitet i klädedräkten hos människor med små inkomster. Nöden är uppfinnarnas moder. Av små tygbitar eller gamla kläder kan man få se sydda riktigt förtjusande, trevliga saker, verkliga konstverk, men omtanke, god smak och arbete fordras det.

Det finns ju vissa oskrivna regler för, hur man bör kläda sig, vilka man med moderation kan följa. Tiden och modet förändra ju även

Sigrid Qvarnström.

Till de artiklar i sömnad, som Morgonbris vill bjuda sin läsekrets, har det lyckats oss få medverkan av en sådan kraft som fru Sigrid Qvarnström. Fru Qvarnström är föreståndarinna för Stockholms kommunala sexdagarskola i klädsömnad. Denna skola har nu pågått i snart 4 år, men dessförinnan var hon 16 år lärarinna i linne- och klädsömnad vid Sällsk. f. folkundervisningens befrämjande Högre folkskola för flickor för att sedan organisera och bliva föreståndarinna för dess yrkesskola i sömnad. Fru Qvarnström har alltid intresserat sig för studium i sömnadyrket och genomgick som helt ung, redan år 1891, en tillskärarekurs. Sedan har hon företagit studieresor och besökt alla mera kända yrkesskolor i Tyskland och Schweiz, ävensom tillskärareakademier.

Hemslöjden är även ett område, som tagit hennes intresse och krafter i anspråk och för ett par år sedan gjorde hon en undersökning

för skol- och hemslöjdens höjande, vilket lämnade det positiva resultatet, att på hennes förordande inrättades ambulerande kurser på 2 månader i linne- och klädsömnad inom Stockholms län därvid även en inspektris anställdes. Flere platser i landet ha följt exemplet.

Fru Qvarnström hör även till dem som förstå att till dugliga fackmänniskor fordras så att säga tankemänniskor och att ett gott huvud och ordentlig skolunderbyggnad är en mycket väsentlig faktor för uppdrivande av präktiga yrkesmänniskor.

dess, men som en röd tråd kan man anföra följande: Till morgon-, arbets- och resdräkt lämpar sig bäst en enkel kjol samt blus i något tvättbart material och kappa av samma tyg som kjolen eller av något annat tyg i neutral färg. En enkel hatt, utan plymer eller esprit, fullbordar den trevliga vardagsdräkten, vilken man kan använda i alla slags väder, i regn som solsken. Till söndagsdräkt lämpar sig en promenaddräkt med blus i något finare material eller hel klädning, sydd i någon jackfason, därtill en klädd hatt. Till enkel middags-, teater- eller aftondräkt är en s. k. mellanklädning eller kjol och blus, helst i samma färg, lämpligt. Till högtidsdräkt väljer man gärna en klädning i finare material.

I efterföljande artiklar skall jag något klysa val av tyger, deras beskaffenhet, råd vid val av modeller o. s. v.

Sigrid Qvarnström
(Esqu).

De evinnerliga mötena.*

I Morgonbris' majnummer läste jag ett samtal mellan Laura och Olov, där de tala om livets olika lotter — huru rikedom och hälsa och njutningar falla på en, fattigdom, sjukdom och umbäranden på en annan. Och av deras ord framgår, att det anse att världsordningen är ett uttryck för orättvisa och att den blinda slumpen härskar nyckfullt och dumt och grynt. Och de tala mycket om kamp och kampmedel. Jag skulle vilja förlänga deras samtal en smula och ser i tankarna en kvinnlig vän till Laura möta dem sedan de beslutat gå hem till Edvard.

— God afton, Laura, jag önskar du hade varit med mig. Visserligen vet jag att du avskyr möten, men det jag varit på i afton skulle jag inte velat försaka för mycket gott. Jag har hört så mycket nya saker som jag aldrig

* Detta uttryck för en personlig tro och uppfattning har red. gärna velat intaga. Ehuru vi icke äro av den åsikten, att teosofins läror så absolut säkert löser världsgåtan eller kampen för tillvaron, ligger dock i denna tro stora sanningar. Mycket tröst kan hämtas därur mot bitterhet och sorg. Det gäller blott att visserligen trösta sig själv och få ro av dessa läror för sin egen själ, utan att slappas i kampen för en rättvisare fördelning av jordelivets goda. Red.

vetat av förut och det har gett mig mycket att tänka på. Astrid var där också, sade Olga, i det hon vände sig till Olov.

— Var hon? Hon sade mig att hon var upptagen på eftermiddagen, men jag glömde fråga vart hon skulle gå. Var ha ni varit då?

— På ett sammanträde i Universella Broderskapet, Nybrogatan 50. Där var det en dam som talade om människornas olika ställning i livet och om den skenbart orättvisa, som råder överallt och som förorsakar så mycken strid. Men se där kommer Astrid; hon kan kanske bättre än jag tala om vad vi fingo höra.

En ung, behaglig kvinna närmade sig. Hennes ögon logo, då hon på avstånd nickade åt sin fästman. Men bakom leendet låg allvar och fasthet, det såg man på närmare håll.

— Ja, sade hon, ni kan inte tro, hur intresanta saker vi hört. De ha givit mig en ny syn på livet och människorna och på rättfärdigheten i livsförhållandena. Men jag måste höra mera och tänka mera på det, innan jag kommer på det klara med huru jag skall göra.

— Vad menar du, Astrid, har du fäst dig vid ord som motsäga mina åsikter och skulle du någonsin vilja skilja dig från våra organisationer och stå likgiltig inför den kamp vi föra?

— Nej, var lugn för att jag deltagert i din strävan och ditt arbete, men kanske på ett något annat sätt än jag skulle gjort, om jag inte varit på Universella Broderskapets möte.

— Min kära Astrid, sade Olov, synbarligen lugnad, fast inte riktigt nöjd, tala då om vad du hört, medan vi fortsätta till Lauras hem, där jag skall tala förnuft med Edvard.

— Ja, vet du, det är mycket svårt för mig. Jag har fått så många nya intryck. Men det förstod jag, att det djupare sett ej finnes någon orättvisa i världen, ty allt styres av en omutlig, rättvis lag. Men för att förstå det, måste vi sätta oss in i att vi ej leva endast ett liv här på jorden, utan många. Och i varje liv skörda vi det, som vi sätt i ett föregående. Den lag, som övervakar detta kallas i dagligt tal Nemesis eller lagen för orsak och verkan.

— Men, Astrid, det är väl en förfärlig orättvisa, sade Olov med ett overseende leende, att vi ej veta av, att vi levat andra liv på jorden. Huru skola vi då kunna draga nytta av de lärdomar och straff vi få?

— Det är endast en skenbar orättvisa — på samma sätt som det kan kallas orättvist, att jag dör, om jag förtär svavelsyra. Det är brist på kunskap, okunnighet, som är grunden till alla våra olyckor. Ingen för-

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser.

Obs! Beställningsavdelningen.

bjuder oss att skaffa oss kunskap. Det finns många sätt att få den och nu för tiden har man så många utvägar. En halvtimmes allvarligt studium om dagen skulle hjälpa oss att se på vårt liv med helt andra ögon än vi göra nu. Det är ingen orättvisa, som jag kan skylla andra för, att jag inte räcker ut min hand och tar det som ligger framför mig.

— Men, Astrid, huru kan du efter en timmes föredrag få så ändrade uppfattningar?

— Därför att jag kände under föredraget att den talande hade rätt och jag orätt.

Olov rynkade ögonbrynen och såg ut som om han ämnat ge ett skarpt svar, men hejdade sig och frågade långsamt:

— Säg mig, Astrid, om jag kan lita på, att du deltar i mitt arbete för att skapa lyckliga sociala förhållanden för oss arbetare, lita på dig som på en god och förständig kamrat.

Under sitt samtal hade de inte märkt att Laura och Olga gått hem i förväg, men nu när hon såg sig ensam med Olov kunde hon ge honom en blick,

som lyste av förtroende och tillgivenhet, då hon svarade:

— Var lugn, min vän; jag skulle aldrig gifta mig med dig om jag inte ville och kunde vara för dig det som du önskar. Men jag känner på mig att jag kommer att arbeta i broderskaps tecken, för och mot bröder och systrar, ej för och mot olika klasser. Och när jag nu lovar dig att aldrig släppa taget i vår gemensamma strävan, undrar jag, om du vill lova mig att försöka förstå min tro på, att en omutlig rättvisa styr världen och att okunnighet är roten och orsaken till allt det lidande, sorg och nöd, som det bör vara vårt livs förnämsta uppgift att lindra och undanröjda?

Olov såg på Astrid med en tacksam blick; han förstod, att den kvinna han valt till sin hustru, skulle bli honom till välsignelse på ett helt annat, rikare och fullare sätt, än det han beskrivit för Laura. Han tryckte varmt hennes hand och fördjupade i sina nya tankar gingo de tysta till Lauras hem.

A. R—n.

En dödsruna.

Slottsbrons soc.-dem. kvinnoklubb har förlorat en av sina bästa medlemmar, i det att fru Augusta Karlsson efter en kort sjukdom avlidit, 60 år gammal. Hon har tillhört klubben alltsedan den bildades och nedlagt ett gott arbete för densamma. Hon var godheten själv och in i det sista var hon socialismens idéer hängiven. Må även vi, kamrater, vara uthålliga i vår befrielsekamp! Låt oss aldrig tröttna, utan med förenade krafter fortsätta verket, där hon har slutat.

Begravningen ägde rum söndagen den 29 okt., då vi med musik och florbehängd fana följde henne till det sista vilorummet, där fru Alma Norsell från Karlstad höll ett kort, men innehållsrikt tal.

Vile hon i frid! *Elin Anderson.*

Kvinno- och barnarbetet i Bulgarien.

Enligt de statistiska uppgifterna i direktörens för statistiska kontoret i Bulgarien Popows nyligen utkomna arbete "Det ekonomiska Bulgarien" utgöra de kvinnliga arbetarna inom de mera omfattande företagen 28.6 procent av hela antalet arbetare. Mest tages kvinno- och barnarbetet i bruk inom textilindustrin, där kvinnorna och de minderåriga arbetarna utgöra mer än hälften, eller 60.1 procent av hela arbetspersonalen. Enligt författaren består en tredjedel av de inom de mer omfattande företagen i Bulgarien sysselsatta kvinnliga arbetarna av minderåriga, d. v. s. under 15 år gamla. Mer än hälften av de inom den kemisk-tekniska industrin och metalindustrin sysselsatta kvinnliga arbetarna äro likaledes minderåriga. Enligt den bulgariska generalinspektören Kutintschews uppgift voro i de under 1914 inspekterade företagen med 21,955 sysselsatta arbetare 1,434 minderåriga av manligt och 6,639 sådana av kvinnligt kön. Flertalet av de här lämnade siffrorna hänföra sig till år 1910, men sedan dess har procenten kvinnliga och minderåriga arbetare stigit betydligt.

I okänt fjärran.

Av Leonid Andrejew.

Sedan fyra veckor var han i huset — under denna tid härskade där en skygg fruktan och oro. Alla bemödade sig om att tala och handla som alltid förr och märkte icke att deras tal var mera dämpat, att deras ögon blickade oroligt och skuldmedvetet omkring sig och ofta såg åt det håll av huset, där hans rum låg. I motsatta ändan av huset visade de sig onaturligt säkra och skämtade lika onaturligt högljutt. Men måste de fram i närheten av den vita dörren, som hela dagen igenom förblev stängd därifrån, som funnes det icke levande liv därinom, blevo deras steg avmätta, försiktiga och de väjde åt sidan som fruktade de ett slag. De smögo fram som på täspetsarna. Ingen nämnde honom vid namn, han var för dem alltjämt blott "han", och då de alla i varje minut blott tänkte på denne samme, syntes dem denna enkla beteckning bättre än själva namnet. Alla visste vem det gällde, och av någon anledning tycktes det dem allt för vanvördigt och intimt att nämna honom vid namn som alla andra. Detta enkla lilla ord "han" tecknade starkt denna allmänna fruktan som hans kraftiga dystra gestalt ingav. Endast gammalmoder, som bodde en trappa upp, kallade honom Nikolaus, men även hon erfor denna skräckfyllda spänning och obestämda fruktan för en olycka, som så gripit hela huset, och hon grät ofta. En gång frågade hon kam-

marjungfrun, varför unga fröken i huset icke längre spelade på pianot. Men flickan gav endast en förvånad blick till svar, skakade på huvudet och gav tydligt tillkänna, att hon icke kunde förstå hur en sådan fråga ens kunde framställas.

Han hade kommit en grå novemberförmiddag. Alla voro hemma och sutto just vid frukostbordet — alla utom Peter, som gått till gymnasiet. Därute var det kallt och rött och regnet strilade ner från de gråa tunga molnen. Trots de stora fönstren var det så mörkt, att man måst tända ljus mitt på dagen. Han ringde skarpt och befallande. Till och med husfadern ryckte till för denna egendomliga ringning, och reste sig i tanke att det måste gälla något förnämre besök och gick långsamt ut med ett vänligt leende för att hälsa den kommande. Men detta leende försvann så fort han i förrummets halvdunkel blev varse en fattigt och osnyggt klädd gestalt, för vilken kammarjungfrun förskrämd sökte spärra vägen. Sannolikt hade han kommit från stationen, ty han bar en handkoffert med sig, och därifrån gått till fots, ty hans korta överrock var genomvåt och byxorna voro nedtill styva av lera och vatten. Rösten var hes och rå, måhända av förkylning, men kanske också av långvarigt tigande under en lång resa.

— Nå, behagar det Eder icke att svara? Jag frågar Eder om herr Alexander Barssukoff är hemma? upprepade den främmande sin fråga.

Utän att träda ut i förrummet kastade han en sidoblick på denne man, som han antog vara en av dessa ota-

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FORORDAS AV LÄKARE
 Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Eskilstuna kvinnoklubb firar 15-årsfest.

En av klubbens medlemmar skriver:

Så var det då 15 år sedan Eskilstuna kvinnoklubb bildades! Vi hade beslutat att fira denna fest värdigt, ty vi veta ju ej vad framtiden bär i sitt sköte, om vi någon gång mer skola bli i tillfälle att fira någon årsfest. Detta låter ju pessimistiskt, men i dessa tider så — — —

Inträdet till festen var fritt och inbjudan hade utsänts till dem, som varit med från början, samt till de flesta som medverkat såsom talare och inledare. Festen avhölls söndagen den 10 dec. i Folkets Hus stora sal, som var rikt dekorerad med blommor och växter. Fonden var draperad med — förutom en röd fana — klubbens båda vita fanor, & vilka lästes: & den ena »Fram för kvinnans politiska rösträtt!» och & den andra »Kvinnor, fram för fred och bröd!». En mängd småflaggor voro placerade överallt, där funnos våta freds- och julflaggor, rästrätts- och svenska flaggor.

Efter ett musiknummer av en mässingsoktett öppnades festen av ordf., fru Ida Adamson,

med en välkomsthälsning samt föredragande av 15-års-berättelsen.

Efter ytterligare ett par musiknummer besteg så fru Kata Dalström talarestolen, hälsad av en hjärtlig applåd, och talade om »Kvinnornas uppgifter i nuvarande tid». Föredraget mottogs med starkt bifall. Därpå samlades man kring det vackert smyckade kaffebordet. Ett par anföranden höllos, som berörde klubbens tillvaro under de gångna åren. En dikt, »Kvinnan», upplästes av hr Ragnar Åkerberg, så ännu ett musiknummer och den stämmingsfulla festen var för deltagarna ett vackert minne som en värdig vilodag på ett 15-årigt rikt och omväxlande arbete.

Flera hälsningstelegram anlände. Fru Adamson begagnade tillfället att agitera för vår egen tidning Morgonbris, vilket resulterade i att en kollekt upptogs till förmån för densamma, som inbringade 13 kr. Dessutom såldes ett hundratal julflaggor.

Ur den prydliga 15-års-berättelsen, som tillställts tidningen, anteckna vi:

»På uppdrag av Eskilstuna arbetarkommun höll fru Kata Dalström ett föredrag å Folkets Hus' härstades i syfte att få en soc.-dem. kvinnoklubb till stånd. En interimstyrelse valdes även då. Den 8 dec. 1901 bildades Eskilstuna soc. dem. kvinnoklubb på ett konstituerande sammanträde under ordförandeskap av hr C. Åkerberg.

Stadgar antogs på detta möte och beslöts anslutning till Eskilstuna arbetarkommun från den 1 jan. 1902.

Kvinnorna voro i en början rätt intresserade för klubben, som i en hast sprang upp till över ett 100-tal medlemmar, och man trodde att Eskilstuna kvinnor börjat vakna, men det visade sig snart att man bedragit sig och att intresset blivt var tillfälligt hos många medlemmar. Antalet sjönk snart och har sedan dess varierat. En kärntrupp har dock stått kvar och hållit klubben vid liv och nya medlemmar ha under tiden anslutit sig. 6 medlemmar äro kvarstående från det första arbetsåret.»

Att ett 15-årigt föreningsarbete innebär ett otroligt mått av arbete veta vi ju, men här blott några siffror som bevis:

K. E. Willebrand

BAGERI-, KONDITORI- OCH

MEJERIAFFÄR

RIKS 114 29.

ALLM. 81 82

rekommenderas

BIRKAGATAN 12,
 KARLBERGSVÄGEN 86,
 VÄSTMANNAGATAN 68,
 GAMLA BROGATAN 25,
 HANTVERKAREGATAN 30,
 BERGSGATAN 3,
 KUNGSHOLMSGATAN 13.

12 ordinarie möten ha avhållits varje år, tillsammans 180, förutom ett 10-tal extra möten, 65 samkvämsmöten och 7 årsfester, alla dessa möten med föredrag, diskussion eller uppläsningar. Fester och tillställningar ha anordnats vid olika tillfällen för lockoutade och strejkande klasskamrater med familjer, liksom för en hel del företag som klubben givit ekonomiskt stöd, såsom Eskilstuna sanatorieförening, sagostundsverksamheten, Kappsömmerskefackföreningen (vilken genom klubben bildats), Röda bilen och fredsföreningen m. fl.

Klubben har givit sitt utlåtande vid bildandet av Eskilstuna husmodersskola, tagit del i bildandet av ett hem för ogifta mödrar och deras barn. En studiecirkel har bildats inom klubben.

Ett distrikt, omfattande Södermanlands och Västmanlands kvinnoklubbar, bildades på initiativ av klubben och ett flertal konferenser och kamratmöten ha hållits. Dessutom ha tjänarinnor, bageriarbeterskor och sömmerskor inbjudits till möten i avsikt att organisera dem. Omkring 20,000 ex. av Morgonbris ha försålts.

Följande frågor ha behandlats: Upplysning

liga bettlare, som ständigt uppsökte honom, och sade strängt:

— Vad söker Ni här?

— Känner du mig icke? frågade främlingen något spotskt, men med lätt skälkning i rösten. Jag är Nikolaus, och efter min fader heter jag Alexandrowitsch.

— Vad för en — Nikolaus? Herr Barssukoff tog ett steg tillbaka.

Men redan med frågan visste han vad det var för en Nikolaus som stod framför honom. Den förnäma högdragenheten försvann från hans ansikte. Han blev med ens dödsblek och händerna grepo krampaktigt om hjärtat, som hotade stanna. I ett raskt grepp fattade han därpå Nikolaus huvud mellan sina händer. De kalla grå skägget berörde det våta, svarta spetskägget och de gamla vid kyssar ovana läpparna sökte sonens unga friska läppar och tryckte sig girigt intill dem.

— Vänta far; låt mig taga överrocken av, sade Nikolaus vekt med värme i rösten.

— Har du förlåtit? frågade fadern och han darrade av rörelse i hela kroppen.

— Å, dumheter! sade Nikolaus allvarligt och med styrka och gjorde en lätt avvärjande rörelse åt fadern. Vad skulle jag ha att förlåta?

När de kommo in i matsalen, ångrade herr Barssukoff redan halvt den värme, för vilken hans veka hjärta givit så oemotståndligt vika. Ehuru förgiftad av mycket från fordomdags, så svällde dock i hans bröst glädjen över det oväntade återseendet. Vid åsynen av den käre sonen, vars

liv och öden hela sju år varit okända; blev hans gång ungdomligare, hans rörelser spänstigare och han skrattade hjärtligt när Nikolaus blev stående framför sin syster och gnidande sina frusna händer frågade:

— Och den lilla fröken är väl min syster?

Nina, en flicka på sjutton år, blek och mager, stod kvar på sin plats vid bordet och gned förläget sina fingrar mot bordsskivan, medan hon fäste sina förvånade ögon på brodern. Hon förstod genast, att det var hennes broder Nikolaus, som hon mycket bättre kom ihåg än fadern. Hon visste bara inte vad hon skulle säga eller göra. Och då Nikolaus blott tryckte hennes hand i stället för att kyssa henne, svarade hon med en varm handtryckning och hade så när — fallit på knä framför honom.

— Och detta är vår herr studiosus — Peters Repetitor, presenterade fadern.

Sedan blev han föreställd för en lång och mager kvinna, som skänkte i teet. Hon kallades av alla blott Anna Iwanowna. Nikolaus blev nu föremål för allas nyfikna blickar, medan han gick omkring i rummet för att se om mycket förändrat sig på dessa sju år.

Det var något egendomligt hos honom, som icke stod att förklara. Genom den höga, resliga gestalten, huvudets stolta hållning, den skarpa genomträngande blicken och de starkt framträdande ögonbrynen påminde han om en örn. Hans böljande yviga hår lät ana obändig frihetskänsla. Hans lätta, säkra, ljudlösa rörelser voro graciösa som en tigers och hans händer funno utan tvekan eller dröjsmål vad de sökte. Han såg alla lugnt i ögonen, som

om socialismen bland kvinnorna. Barnavård. Hälsovård. Fattigvård. Skolfrågor. Nykterhetsfrågor. Skyddslagstiftning. Sedlighetsfrågan. Nya äktenskapslagen. Pensionsfrågan. Kvinnlig värnplikt. Partiprogrammet. Kvinnorösträtt. Kommunal rösträtt. Kooperationen. Freds- och livsmedelsfrågorna samt organisations- m. fl. frågor.

Som synes av ovanstående så finnes det arbete för en kvinnoklubb i Eskilstuna. Vi uppmana härmed kvinnorna i Eskilstuna att bli med i vårt arbete för framskapandet av ett samhälle, där likställighet och frihet är rådande, där nöd och elände äro okända och där den socialistiska samhällsordningen är genomförd till fromma för mänskligheten.

På besök i Dalarna.

Vill ni ha trevligt, så res till Hedemora!

Soc.-dem. kvinnoklubben därstädes hade söndagen den 19 nov. anordnat fest, vid vilken undertecknad hade nöjet närvara. Festen, som bjöd på ett ganska omväxlande program, hade dock ej lyckats locka fullt hus. Som klubben är ganska ny, har den nog att tillse vidare räknat med en del svårigheter samt oförståelse från sådana, som egentligen borde veta att deras rätta plats är i den soc.-dem. arbetarörelsen, men den goda anda, som fanns inom klubben, och det intresse varmed medlemmarna gingo till sitt arbete löva gott för framtiden.

På måndagskvällen hade vi klubbmöte i Folkets Hus' Café, även det intressant och trevligt.

Visteslen bland Hedemorakamraterna räknar jag till de oförgätliga stunder, som man sent glömmer. Tack, kamrater!

Nästa plats var Falun, där möte hölls på tisdagskvällen i Arbetareföreningens G-sal. Den lilla salen var nästan fullsatt av idel kvinnor. Efter det offentliga mötet blev klubbmöte, till vilket även utomstående inbjödos.

Falun tycks dock vara ett hårdarbetat fält för den soc.-dem. kvinnorörelsens idéer och kamraterna där ha oerhörda svårigheter att kämpa med. De voro dock vid gott mod och hoppades på bättre tider. De voro mig även behjälpliga med att bedriva agitation bland sömmerskorna. Tack för all hjälp och all vänlighet!

Under min vistelse i Dalarna blev jag i tillfälle att se ett invalidtåg, att se "hjältarna", då de återvände från "ärens fält", de stympade, vansinniga stackarna, offren för diplomaternas "stora verk".

Ni svenska kvinnor, då ni sitta i er lugna vrå och studera krigshändelserna, försök sätta er in i hur det skulle kännas, ifall er son, make eller far återvände till er på detta sätt, och tänk sedan efter, var er plats är och vad vi böra arbeta för. H. U. L. D. A.

Skattkärr och Karlstad.

Vid kamratmöte med Skattkärrs och Karlstads klubbar diskuterades följande fråga: Ha kvinnorna någon skuld i det nu pågående världskriget?

Under diskussionen framhölls, att kvinnorna ej nog beaktat vikten av sitt medinflytande i det politiska livet och därför ej nog energiskt arbetat för detsammes erhållande. Därför saknade de nu möjligheter att i någon mån inverka på kriget. Vidare framhölls det inflytande kvinnorna genom barnauppfostran kunna ha på rådande uppfattningar och föreställningssätt.

Agitera för Morgonbris!

Då jag bjudit ut Morgonbris, har det hänt, att kvinnorna undrande frågat: "Morgonbris, vad är det för något?"

Vems är felet, att vår tidning är så litet känd av kvinnorna? Det är ditt och mitt fel, vi ha ej gjort vad vi kunna för att sprida den. Må vi tala med våra grannkvinnor om en kvinnotidnings betydelse för kvinnosaken. Den skall ju uttrycka vårt förtryckta köns tankar och strävanden och framställa våra mänskliga fordringar till de maktägande. I Morgonbris kunna vi resonera om olika frågor och spörsmål, som intressera oss i vår utveckling. Vi kunna i vår tidning avslöja kapitalismens grymheter och arbetarekvinnornas nödställning med svältlöner i nutidens samhällsordning.

Må vi medverka till att Morgonbris blir känd, att den blir vad den bör vara, arbetarekvinnornas älsklingsblad.

Man får ej tröttna på att förklara samma sak tusen gånger för att bli förstadd.

Må vi försöka att göra vår tidning känd, ty den kämpar för vårt bästa. Vi göra således nytta åt oss själva, då vi agitera för Morgonbris. S o f i.

(Ur Värmlands soc.-dem. kvinnodistrikts kvartalsskrift.)

Direkt kan dock ej kvinnan anses ha någon skuld i vad som nu sker. Uppfattningen om krig har varit olika förr och nu. Det är först på senare tider som tanken på skiljedöm gjort sig gällande. I skolan ha barnen bibringats den uppfattningen, att de som utfört de största krigiska bragderna varit de största hjältarna. Kvinnorna ha sört och lidit, men de ha burit det som en nödvändighet.

Men vi böra av den stora olycka, som nu drabbat mänskligheten, ta den lärdomen, att det blir vår sak att härefter oförtröttligt arbeta för att skaffa oss medborgerliga rättigheter, så vi därigenom kunna skapa ett samhälle byggt på rättvisa och ej som nu på den raa styrkans och våldets makt.

Mötet beslöt ställa en uppmaning till övriga klubbar att diskutera frågan och insända referat eller uttalanden till ett eventuellt utkommande nummer. Referenterna.

Karlstad.

Härvarande kvinnoklubb diskuterade på sitt senaste möte punkt 11 i partiprogrammet med anledning av att det motionerats om punktens strykande.

Antogs samma uttalande som å kamratmötet i Blekinge med tillägget från Eskilstuna.

Lotten Johansson, ordf.

Värmlands soc.-dem. kvinnodistrikts kvartalsskrift

heter en helt ny, maskinskriven publikation, som kommit C. S. tillhanda.

I anmälan heter det, att den skall ha till uppgift att "åstadkomma bättre samarbete mellan klubbarna i Värmland" och red. har redan gjort den erfarenheten, att bidragen influtit så rikligt, "att om bokstäverna kunde bliva ettöringar satte vi bums upp ett eget tryckeri", vilket ju onekligen låter ganska lovande!

Klubbarna ha genom sina korrespondenter och enskilda medverkat och kvartalsskriften har naturligtvis sin stora betydelse för arbetet inom distriktet. Ett gott varsel om en av tidningens uppgifter är att dess första artikel manar kvinnorna till agitation för Morgonbris (och som vi återgiva här nedan).

Vi frukta ej konkurrens av den nya tidningen. Vi tro blott på samarbete och därför säga vi: en god fortsättning till den duktiga början.

Små hushållsrön.

Danska skorpor.

- 1 kkp skirat smör.
- 1 " mjölk.
- 1 " socker.
- 2 tsk. jästpulver.

Mjöl så mycket att det blir en lagom och smidig deg, som formas till runda bullar, gräddas lätt och skäras med en vass kniv, medan de äro varma samt torkas i lagom ugnsvärme.

Rullad tårta.

Två ägg vispas en god stund med 106 gr. socker, därefter iröres 106 gr. mjöl. Massan utbreddes på en vaxad plåt och gräddas i ugn. När kakan är färdig, påbredes sylt, varefter kakan rullas samman, medan den ännu ligger varm på plåten. När tårtan serveras, skäres den i skivor. Täl icke gömmas.

Kaka i hast.

Två äggulor och två hela ägg vispas med tre matskedblad socker tills det vitnar. Då iröres litet citronrasp och några stötta bittermandlar samt ett rågat matskedblad potatismjöl.

Gräddas i smörad och bröad form.

Surmjölskaka.

- 2 kkp. surmjölk eller kärnmjöl.
- 2 " socker.
- 3 " mjöl.
- 1 tsk. bikarbonat.

Gräddas i form.

ALLTID SISTA NYHETER

inom avdelningen för

Fina och vätejorda
Barn-Kläder

för Gossar och Flickor i alla åldrar.

Finare Flick- och Dam-
Skrädderi

Hissar.

Vä sorterad
Barnekipering

för barn i alla åldrar samt Leksaker.

Prima, reella varor. Billiga, bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS A|B

Fullständigt Barnekipering.

74 :: 76 :: 78
DROTTNINGGATAN
S I O C K H O L M